

Hoe wokecultuur docent het zwijgen oplegt

Reformatorisch Dagblad

18 februari 2023 zaterdag

Copyright 2023 Reformatorisch Dagblad All Rights Reserved

Section: UITGELICHT; Blz.4

Length: 2170 words

Byline: Anne Lok-Vader

Highlight: Wat gebeurt er als diversiteit en inclusie de norm worden in het onderwijs? Docenten op universiteiten ervaren dat de ruimte voor afwijkende meningen dan juist verdwijnt.

Body

Toen Laurens Buijs in zijn les een discussie wilde over het verschijnsel non-binair -waarbij mensen zich noch als man noch als vrouw identificeren- stak een student zijn vinger op. „Wij vinden dit onveilig, discriminerend, grensoverschrijdend." Bij een docent die een debat wilde voeren over abortus, naar aanleiding van beperkingen in Amerika, kwamen studenten eveneens in verzet. Zij vonden het „kwetsend" om in aanraking te komen met tegengeluiden.

Buijs is bepaald geen conservatief type. De sociaal wetenschapper, die zichzelf omschrijft als een „zachte en vrouwelijke homoman", is al ruim twintig jaar lhbt-activist en stemde bij de Tweede Kamerverkiezingen op Sylvana Simons van BIJ1. Toch merkt hij dat de wokecultuur aan de Universiteit van Amsterdam (UvA) gevaarlijke vormen aanneemt.

Zo is hij kritisch op non-binariteit, omdat een wetenschappelijke basis hiervoor volgens hem ontbreekt. Ook vreest hij dat dit fenomeen het fundament onder het lhbt-gedachtegoed vandaan haalt, omdat het daarin juist gaat om mannen (die bijvoorbeeld op mannen vallen) en vrouwen (die zich bijvoorbeeld man voelen). Een debat over zijn bezwaren kan echter „amper gevoerd worden zonder dat ik word beschuldigd van discriminatie", schreef Buijs vorige maand in universiteitskrant Folia.

Het artikel riep hevig protest op. Buijs' afdelingsdirecteur nam „nadrukkelijk afstand van de oordelen en kwetsende uitingen over non-binariteit". Studenten pleiten op sociale media voor schorsing en ontslag. „Wij accepteren geen ontkenning van de geleefde realiteit van non-binaire mensen", stelden initiatiefnemers van een petitie - inmiddels ruim 550 keer ondertekend. Deze studenten hadden „geen interesse" om in te gaan op vragen van het Reformatorisch Dagblad.

Ontslag

De ophef op de UvA staat niet op zichzelf. Anderhalf jaar geleden bekritiseerde Henk Kummeling, rector magnificus van de Universiteit Utrecht, al de uit Amerika overgewaaide "safe spaces". Die bieden studenten figuurlijk 'ruimte' om aan te geven niet geconfronteerd te willen worden met bepaalde opvattingen.

Hoe wokecultuur docent het zwijgen oplegt

De afgelopen jaren stelden vrijwel alle universiteiten "diversity officers" aan om diversiteit en inclusiviteit te promoten. Intussen wenst de overheid dat universiteiten gaan controleren op micro-agressies, subtiele vormen van discriminatie. Dat gaat in potentie om „elk onderwerp, elke uitspraak van een docent - zelfs een blik in de ogen", schrijft Coen de Jong in zijn boek "Wokeland". „De gretigheid om hierover te klagen en de docent 'aan te geven' neemt toe."

Door deze ontwikkeling grijpt zelfcensuur in het hoger onderwijs om zich heen, ziet Andreas Kinneging. „Dit betekent het einde van de vrijheid van meningsuiting", stelt de hoogleraar rechtsfilosofie aan de Universiteit Leiden en auteur van het boek "Je mag zeggen wat je denkt. Als je maar hetzelfde denkt als iedereen". „Wetenschappers moeten een luis in de pels zijn, de maatschappij een spiegel voorhouden. En juist dingen kunnen zeggen die haaks staan op wat de samenleving vindt. Daarvoor is de vrijheid van meningsuiting ook bedoeld. Wat heb je aan wetenschappers die zeggen wat iedereen vindt?"

Door een wetwijziging in 2021 hangt ontslag als een zwaard van Damocles boven het hoofd van wetenschappers, stelt Kinneging. Eerder hadden zij een beschermde status, omdat ze meer dan anderen vrij moeten zijn om te zeggen wat ze denken. Behalve om strafrechtelijke overtredingen kon je hen niet ontslaan. Nu hun arbeidsrechtelijke positie gelijkgetrokken is met werknemers uit het bedrijfsleven, kan dat ook als de verhoudingen op de werkvloer ontwricht zijn. „Daarvan is al snel sprake als je iets zegt waar je collega's of baas het niet mee eens zijn."

De hoogleraar ziet ook dat de „druk om je te conformeren aan opvattingen van collega's is gegroeid". Volgens hem komt dat door sociale media, waar wetenschappers openlijk kritiek uiten op collega's. „Velen wegen hun woorden daarom op een goudschaaltje." Wokestudenten vormen volgens Kinneging een kleine groep met een grote mond. „Het probleem zit vooral bij bestuurders die zich laten intimideren door het maatschappelijk debat. Zij hebben de wokeagenda omarmd." Zo worden universiteitsmedewerkers geacht cursussen te volgen over diversiteit en ligt in het personeelsbeleid de nadruk op het aannemen van vrouwen en minderheden.

Verraden

Met studenten die zeggen zich niet veilig te voelen in colleges, maakt Kinneging korte metten. „Veiligheid moet gaan over klassieke normen: van elkaar afblijven, niet schelden. Veiligheid kan nooit gaan over wat mensen zeggen, dát zouden universiteiten duidelijk moeten maken. Als gevoel een criterium wordt, kun je niks meer zeggen."

Dat laatste ervoer Buijs aan den lijve toen studenten zijn les platlegden en klachten indienden bij de taskforce diversiteit. Zo'n klacht krijgt een docent terug in zijn functioneringsgesprek; soms belandt die in zijn dossier. „Paradoxaal genoeg sluit het diversiteitsbeleid wetenschappers met een afwijkende overtuiging uit", zegt Buijs. „Met een beroep op sociale veiligheid worden allerlei thema's en argumenten onbespreekbaar." Ook literatuur wordt steeds kritischer bekeken. „Dan vindt de taskforce diversiteit dat je te veel boeken van westerse, witte heteromannen gebruikt."

Omdat Buijs zijn zorgen als klokkenluider aan de kaak heeft gesteld, laat de UvA nu een onafhankelijk onderzoek doen naar de vermeende misstanden. De uitkomsten worden voor de zomer verwacht. Tot die tijd kan de UvA Buijs niet ontslaan.

„Mijn werkplek is een soort oorlogsveld geworden. Ik voel me verraden", zegt de wetenschapper. „Mensen denken dat ik mijn opvattingen opleg aan studenten. Dat is de omgekeerde wereld: woke doet dat juist."

Kunt u de veiligheid van studenten borgen zonder dat allerlei thema's taboe worden?

„Ik zou graag een andere definitie van veiligheid willen. Studenten mogen boos op me zijn, het oneens zijn en me daar op verheven toon op aanspreken. Maar mij de mond snoeren, dat is niet wetenschappelijk. Als jij niet met een docent in gesprek wilt omdat zijn wereldbeeld jou niet aanstaat, heb je niet zoveel te zoeken op de universiteit.

Hoe wokecultuur docent het zwijgen oplegt

Het oneens zijn zonder dat je het contact verbreekt, dát is voor mij ultieme veiligheid. Druk niet meteen op cancel-knop, maar bied ruimte aan meningsverschillen."

Wat doet u als studenten de les platleggen?

„Ik gaf toen aan dat diversiteit ook gaat over diversiteit van meningen. Wokestudenten praten vaak in de wij-vorm. „Nu vul je in wat de hele klas moet vinden", zei ik. Gelukkig kreeg ik bijval, waarna critici beseften dat ze niet voor de hele klas spraken. Uiteindelijk was ik 25 minuten van mijn les kwijt aan discussie over waar we het wel of niet over mochten hebben. Negen van de tien collega's zeggen gelijk sorry en gaan dat gesprek niet eens aan. Iedereen is bang voor klachten.

Op de UvA krijgen we trainingen over omgaan met diversiteit. Nooit gaat het over de vraag hoe we de weerbaarheid van studenten kunnen vergroten. Dat vind ik zo hypocriet.

We weten al jaren dat onze faculteit een links, progressief, seculier bolwerk is. En dat studenten met een islamitische of christelijke achtergrond zich vaak niet veilig voelen in onze lessen. Als zij bijvoorbeeld een essay schrijven tegen abortus, wordt dat niet goed beoordeeld. Maar dat is nooit onderdeel geweest van het diversiteitsbeleid."

U bent lhbti-activist en stemde op BIJ1. Hebt u niet zelf bijgedragen aan woke?

„Vanuit de lhbti-gemeenschap heb ik gezien hoe belangrijk het is om ruimte te maken voor diversiteit. Om mensen aan te moedigen zich te verplaatsen in een transgender of te praten met een homo, ook al vinden ze dat raar, eng of vies. Maar ik zie een verschil tussen woke en ontspoord woke. Juist vanuit die verantwoordelijkheid wil ik waarschuwen."

Wie is er eigenlijk veranderd: de UvA of u?

„Ik zelf niet zo. Het vrije denken heb ik juist geleerd aan de UvA. Wij kregen gastles van de extreemrechtse politicus Janmaat en een pedofiel. Om kennis te maken met hun gedachtegoed, hen te leren begrijpen en niet bij voorbaat te veroordelen. Het is wel zo dat ik de afgelopen jaren ben gaan inzien dat woke kan ontsporen."

Hoe bent u wakkergeschud?

„Door corona. Toen ik me niet liet vaccineren, werd ik weggezet als complotwappie, antivaxer en FVD'er. Ik ging me zorgen maken, ook omdat ik door mijn visie op non-binair het labeltje homohater of transfoob krijg."

U neemt het op voor Viruswaarheid, FVD en complotdenker David Icke. Stelt dat niet juist uw geloofwaardigheid ter discussie?

„Mijn geloofwaardigheid is al weg. En het is niet zo dat ik in pal achter Viruswaarheid of Forum sta. Wel zou ik graag een genuanceerder debat voeren. Ik denk dat Thierry Baudet en Willem Engel meer openstaan voor gesprek als je hen niet meteen afschrijft."

U gelooft in reïncarnatie, geesten en ufo's. Dat klinkt niet erg wetenschappelijk.

„Niet alles kun je met wetenschap bewijzen. Maar die opvattingen horen bij mijn persoonlijke spirituele wereldbeeld. Ik breng het niet over aan studenten. Ik geloof ook in God, heb mijn eigen religie gemaakt als een soort soep uit allerlei godsdiensten. Dat behoort tot mijn privéleven en het staat los van mijn wetenschappelijke werk."

Hoe breed worden uw zorgen gedeeld?

„Heel breed, vooral buiten de academische bubbel. Het heeft me verbaasd dat veel gewone mensen in het land zich zorgen maken over de doorgeslagen politieke correctheid en de vrijheden in Nederland. Mijn mailbox puilt uit

Hoe wokecultuur docent het zwijgen oplegt

van steunbetuigingen, zelfs vanuit het buitenland. Van bijna alle Nederlandse universiteiten hebben een of twee mensen laten weten mijn zorgen te herkennen."

Toch spreken maar weinig collega's zich publiekelijk uit.

„De angstcultuur houdt hen tegen, terwijl alles draait om sociale veiligheid en inclusie. Collega's zijn bang om te worden weggezet als seksist, racist, transfoob of extreemrechts. Het is voor je carrièremogelijkheden niet slim om tegen woke te zijn."

In hoeverre hebt u vertrouwen in het onderzoek dat de UvA laat doen?

„Veel vertrouwen. Ik verwacht dat de commissie schrikt van wat er op de universiteit gebeurt en dat ze mij zal rehabiliteren. Anders is er voor mij geen toekomst op de UvA. Ik houd van de universiteit en wil nog een poging wagen om het tij te keren, maar als er niets verandert, wil ik weg."

Wat heb je aan wetenschappers die zeggen wat iedereen vindt? Andreas Kinninging, rechtsfilosoof

Christen op UvA: Student bepaalt wat docent mag zeggen

„Vroeger had de docent autoriteit. Nu bepalen studenten wat hij mag zeggen en waarover wel of niet lesgegeven wordt", zegt Martin van der Vlist (22), oud-student en sinds vorig jaar docent aan een vooropleiding van de UvA. Voor een visie over bijvoorbeeld klimaat of diversiteit die niet past bij links gedachtegoed, is volgens hem geen ruimte op de universiteit.

Zelf moet Van der Vlist, die economie en finance geeft aan buitenlandse studenten, ook op zijn hoede zijn. Hij kreeg meerdere klachten aan zijn broek. Bijvoorbeeld omdat hij in een college een rijtje landen op het bord had gezet, waar zowel China als Taiwan tussen stond. Chinese studenten, die Taiwan niet erkennen, klaagden dat de nationale eer en trots van hun land was gekrenkt. In dit geval stond de universiteit achter Van der Vlist. „Toch voelt het niet fijn dat studenten zo negatief-kritisch in je les zitten. Feit is dat je daardoor minder durft te zeggen."

Alle thema's rond diversiteit, zoals verschillen tussen geslacht of etniciteit, vermijdt hij dan ook. „Die onderwerpen zou ik nooit behandelen, terwijl ze in mijn vak best relevant zijn. Ik zou echt bang zijn voor de manier waarop zo'n discussie verloopt." Desondanks zegt hij zijn werk nog wel te kunnen doen. „Lesgeven vind ik heel leuk, maar in deze omgeving is het wel moeilijk. Studenten worden naar mijn idee geïndoctrineerd met linkse ideologieën. Als bijvoorbeeld populisme ter sprake komt, gaat het alleen over extreemrechts. Het academisch debat hebben we zo deels verloren."

De rel rond Laurens Buijs laat volgens de docent zien dat de UvA zich laat meeslepen door het gedachtegoed van studenten. „De universiteit had duidelijk moeten maken: Buijs mag dit zeggen." Probleem is volgens hem dat besturen „zelf ook nogal woke" zijn.

Schreeuwers

Van der Vlist houdt meestal voor zich dat hij als christen anders denkt over abortus en euthanasie. „Ik weet wel: het beste is om niet mee te gaan in de polarisatie en te blijven vertellen wat je vindt en waarom. Zonder een ander aan te vallen of in een hoek te zetten. Zelf vind ik dat een behoorlijke uitdaging. Ik geef vaak alleen mijn mening als daar nadrukkelijk om wordt gevraagd." En dat gebeurt weinig. „Iedereen mag geloven wat hij zelf wil, maar je moet mij er niet mee opzadelen - dat is de sfeer."

Of hij bang is voor gedoe door zijn mening openlijk in de krant te verkondigen? „Ik vind dat dit gezegd moet worden en hoop dat meer mensen zich uitspreken. Anders hebben alleen de grootste schreeuwers het woord."

Nooit gaat het over de vraag hoe we de weerbaarheid van studenten kunnen vergroten Laurens Buijs, docent UvA

Classification

Hoe wokecultuur docent het zwijgen oplegt

Language: DUTCH; NEDERLANDS

Publication-Type: Krant

Subject: Teaching + Teachers (94%); Colleges + Universities (93%); Educational Institution Employees (74%)

Industry: Educational Services (89%)

Load-Date: February 18, 2023

End of Document